

4. Vnější ekonomické vztahy

Ve statistice platební bilance se projevoval růst přímých investic ze zahraničí i nárůst devizových rezerv.

Přebytek běžného účtu byl o 56,9 mld. korun vyšší než v minulém roce.

Poprvé od roku 2011 se snížilo celkové množství přímých investic rezidentů v zahraničí.

Zájem o české vládní dluhopisy pokračuje. Podíl nerezidentů na celkovém počtu držitelů se od září 2015 zvýšil o 9,6 p.b.

Dynamika exportu se ve 3. čtvrtletí zpomalila a došlo k mírnému meziročnímu poklesu.

Vývoz do EU vzrostl o 2,4 %. Poklesl vývoz na Slovensko, změny v dynamice vykazuje export do Číny a Ruska.

Vývoj běžného účtu platební bilance v 1. až 3. čtvrtletí 2016 měl tradiční dynamiku. Po mimořádně vysokém přebytku v 1. čtvrtletí 2016 došlo k deficitu -13,2 mld. korun ve 2. čtvrtletí a -22,4 mld. korun ve 3. čtvrtletí 2016. V položce kapitálového účtu doznávaly transfery z EU, které jej výrazněji ovlivňovaly v předchozím roce. Finanční účet zaznamenal přebytek a byl ovlivněn především nárůstem devizových rezerv. V opačném směru působil nadprůměrný příliv přímých investic.

Přebytek běžného účtu (BÚ) kumulovaný za 1. až 3. čtvrtletí 2016 dosáhl 74,1 mld. korun a byl o 47,4 mld. vyšší než ve stejném období roku 2015. Podepsal se na tom nadprůměrný přebytek salda zboží a služeb (286,3 mld.) i snížený deficit salda prvotních důchodů (o 15,6 mld.). Obvyklá sezónnost, kdy v 1. čtvrtletí BÚ dosahuje přebytku a následně je v deficitu vlivem odlivu dividend do zahraničí, zůstala zachována. Negativní vliv na saldo běžného účtu mělo meziroční zvýšení deficitu druhotných důchodů o 25,1 mld. korun.

Podobně jako v minulém roce byl finanční účet v přebytku díky devizovým intervencím ČNB. Rezervní aktiva za první tři čtvrtletí narostla o 389,7 mld. korun. Během prvních devíti měsíců roku 2016 byl příliv přímých zahraničních investic meziročně vyšší o 60,0 mld. korun. I když byl objem investic zahraničních investorů v 1. čtvrtletí nejnižší od roku 2011¹, ve 2. čtvrtletí byl propad vykompenzován a 3. čtvrtletí mírný růst potvrdilo. Během 2. a 3. čtvrtletí docházelo ke stahování investic tuzemských investorů ze zahraničí, což v úhrnu za 1. až 3. čtvrtletí znamenalo snížení o 19,8 mld. Při podrobnějším pohledu je zřejmé, že propad na aktivní straně finančního účtu lze připsat výhradně položce dluhových nástrojů (-47,7 mld. korun).

Položka portfoliových investic zaznamenala deficit ve výši 78,9 mld. korun. Oproti stejnému období roku 2015 se prohloubil o 46,7 mld., což lze připsat hlavně útlumu portfoliových investic českých rezidentů v zahraničí. Významným faktorem, který působil proti přebytku finančního účtu, byly nákupy českých státních dluhopisů. Za první tři čtvrtletí zahraniční investoři nakoupili státní dluhopisy za 112,7 mld. korun a podíl hodnoty domácích dluhopisů v rukou nerezidentů na celkové hodnotě českých dluhopisů v oběhu se zvýšil na 28,4 %². To představuje poměrně výrazný nárůst – podíl hodnoty domácích dluhopisů v rukou nerezidentů k 30. 9. 2015 byl 18,8 %. Právě velký zájem o české dluhopisy ze strany nerezidentů je jedním z důvodů historicky nejnižších výnosů. Zvýšenou poptávku lze přepisovat nízkému kreditnímu riziku ČR, z velké části jde však o spekulativní kapitál využívající očekávaného uvolnění a posílení směnného kurzu vůči euru.

Během 1. až 3. čtvrtletí 2016 dosáhl český export hodnoty 2 473 mld. korun a zvýšil se meziročně o 1,7 %³. Meziroční srovnání exportní výkonnosti České republiky je poznamenáno vysokou základnou roku 2015. Ve 2. čtvrtletí 2016 dosáhl vývoz pomyslného vrcholu (meziroční nárůst o 4,1 %), ale ve 3. čtvrtletí zaznamenal 0,9% meziroční pokles (poprvé od 1. čtvrtletí 2013).

Zpomalení dynamiky vývozu v 1. až 3. čtvrtletí 2016 se podepsalo i na hodnotě vývozu do zemí našich tradičních partnerů. Vývoz do Německa vzrostl o 1,5 %, do Polska exportéři vyvezli o 0,3 % méně zboží než v minulém roce. Mimořádně silný pokles vývozu na Slovensko zaznamenaný ve 3. čtvrtletí (o 13,2 %) ovlivnil i výsledky za celé sledované období (-0,8 %). Vývoz do zemí mimo EU v 1. až 3. čtvrtletí poklesl o 1,4 %. Obrat naznačil vývoz do Ruska, který se po sedmi čtvrtletích poklesu zvýšil o 4,3 % meziročně.

¹ Srovnání stejných období let 2011-2016.

² Data MF k 30. 9. 2016.

³ Údaje v národním pojetí v nominálním vyjádření zahrnující pouze obchod se zbožím. Hodnota vývozu je zachycena v cenách FOB, tj. včetně nákladů souvisejících s dopravou na hranice ČR. Dovozy je v cenách CIF, tj. včetně nákladů souvisejících s dopravou v zahraničí na hranice ČR. Data jsou platná k 7. 12. 2016

Vývoz motorových vozidel stále roste, i když naráží na vysokou základnu předchozích období.

Z hlediska struktury vývozu⁴ se dařilo nejvýznamnějšímu segmentu, tedy motorovým vozidlům. Hodnota exportu v této kategorii se zvýšila během ledna až září 2016 o 10,0 % meziročně, i když vývoj ve 3. čtvrtletí 2016 naznačil zpomalení dynamiky (+3,4 %). Nárůst zaznamenaly i kovodělné výrobky (8,9 %) a také stroje a zařízení (3,8 %). Pokles u chemických látek a přípravků, který trvá již sedm čtvrtletí, zpomalil na -5,5 % ve 3. čtvrtletí (celkem za 1. až 3. čtvrtletí -8,8 %) a vzhledem k obnově kapacit poškozených při havárii lze čekat příznivější vývoj než v minulých obdobích. Výrazný byl meziroční propad u základních kovů (-12,7 %), poklesl i vývoz počítačů, elektronických a optických přístrojů (o 2,6 %).

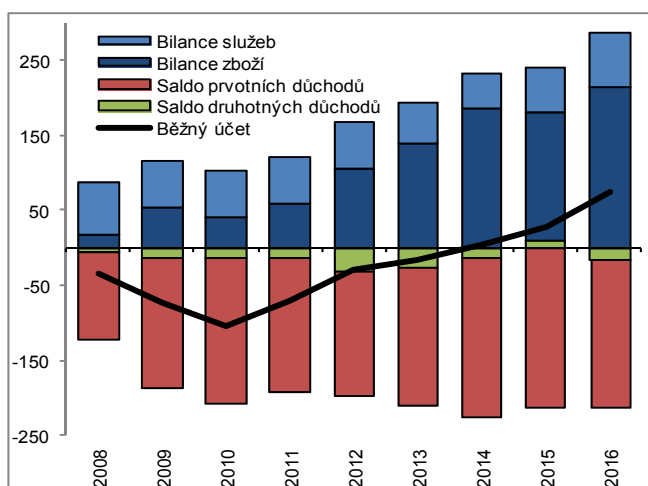
I dynamika dovozu se změnila. Mírně rostl dovoz z EU.

Dovoz v 1. až 3. čtvrtletí 2016 meziročně klesl o 0,6 %. Podobně jako u exportu se hlavní část poklesu odehrála ve 3. čtvrtletí. Mírně vzrostl dovoz ze zemí EU (o 1,8 %), především zásluhou importu z Polska (6,1 %), Francie (3,7 %) nebo Velké Británie (12,7 %). Meziročně stagnoval dovoz z Německa (0,3 %). Klesl dovoz ze Slovenska (o 2,4 %) a Rakouska (o 5,0 %). Import ze zemí mimo EU se snížil o 6,0 %. Zde se projevuje stálý propad dovozu z Ruské federace (o 36,2 %). Hospodářské sankce uvalené na Rusko snížily jeho podíl na celkovém dovozu do ČR ze 4,5 % ve 3. čtvrtletí 2014 na 2,1 % ve 3. čtvrtletí 2016. Ve sledovaném období poklesl i import z Číny (o 2,5 %). Nejvýznamnější importovanou položkou byla motorová vozidla (kromě motocyklů), přívěsy a návěsy. Během ledna až září 2015 jejich dovoz dosáhl objemu 339,4 mld. korun a oproti stejnému období roku 2015 se zvýšil o 10,2 %.

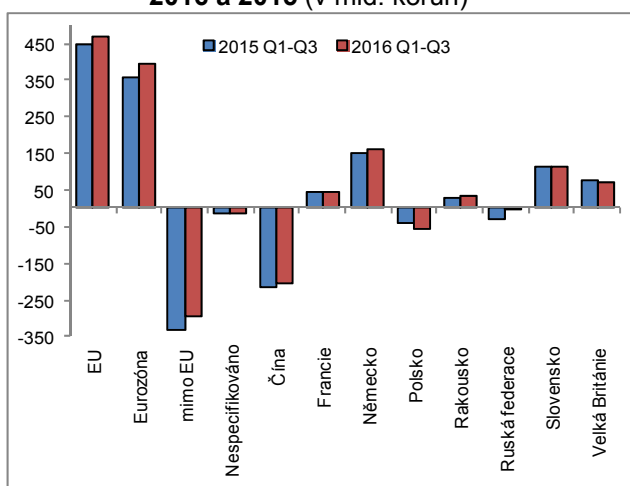
Přebytek obchodu v roce 2016 dosahuje rekordních hodnot. Zvýšil se přebytek se státy EU, zmínil se deficit se zeměmi mimo EU.

Díky rekordním přebytkům v 1. a 2. čtvrtletí 2016 dosáhlo kladné saldo zahraničního obchodu v lednu až září 162,6 mld. korun a převýšilo tak přebytek bilance za stejné období roku 2015 o 55,3 mld. korun⁵ Hlavní zásluhu na těchto výsledcích mělo zvýšení přebytku bilance obchodu se státy Eurozóny o 36,1 mld. i snížení deficitu bilance se státy mimo EU o 37,7 mld. korun. Přebytek bilance s Německem se navýšil o 9,6 mld. korun, s Rakouskem o 4,8 mld. korun. Naopak, deficit obchodu s Polskem se prohloubil o 12,3 mld. korun. Deficit bilance obchodu Česka s Ruskou federací se snížil o 29,9 mld. korun na 5,3 mld., přičemž se ve 3. čtvrtletí bilance dostala do mírného přebytku. Schodek bilance s Čínou, který se prohluboval v letech 2014 a 2015, se v 1. až 3. čtvrtletí zmínil o 6,6 mld. korun.

Graf č. 9 **Běžný účet platební bilance** (kumulace za 1. až 3. čtvrtletí v mld. korun)

Graf č. 10 **Bilance zahraničního obchodu v národním pojetí v 1. až 3. čtvrtletí 2016 a 2015** (v mld. korun)

Zdroj: ČNB, ČSÚ

⁴ Podle klasifikace CZ-CPA 2008.

⁵ Přebytek za celý rok 2015 byl za první tři čtvrtletí 2016 převyšeno o 31,6 mld.